

Xocalı soyqırımı: bəşər tarixinin qanlı səhifəsi

Müasir tariximizin qürurverici dövrünü Qarabağda ermənilərin törediyi soyqırımı aktalarının qisasını almaqla yaşayırıq. Qalib xalq olaraq şəhidlərimizin, o cümlədən Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatiresini anır, onların ruhlarını yad edirik. 32 ilə yaxın erməni işğalı altında olmuş Xocalı şəhəri 2023-cü ilin sentyabr ayının 19-da başlayan və cəmi 23 saat 44 dəqiqə əkən antiterror əməliyyatları ilə Müzəffər ordumuz tərəfindən terrorçu dəstələrindən azad edildi. Fateh Sərkərdə, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin 2023-cü il oktyabrın 15-de Xocalı şəhərində şanlı üçrəngli bayraqımızı ucaltdı. Bununla da Azərbaycan xalqının ən qüdrətli xalq, dövlətinin güclü dövlət, bayraqının daim ucalarda dalgalanan bayraq olduğunu nümayiş etdirdi. Bu gün "Böyük Qayıdış" Proqramı çərçivəsində Xocalı şəhərinə insanların öz yurd-yuvalarına qayıdışı təmin edilir. 2025-ci il tarixinədək Xocalı şəhərinə 85 ailə (342 nəfər) köçürüllər. Təbii ki, xocalıların öz dogma ocaqlarına qayıdışı bundan sonra da davam edəcək. İnsanlar öz evlərində, dogma ocaqlarında yaşayacaq və o yerləri cənnətə əvəz edəcək. Ancaq bir həqiqət var ki, heç zaman ermənilərin 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində töredikləri kütəvi insan qətləmə unudulmayaçaq, yaddaşlardan silinməyəcək. İnsanlıq durduqca erməni vəhşiliyi dünyaya dərs olaraq çatdırılaq. Növbəti soyqırımlarının, kütəvi insan qətləmələrinin töredilməsinin qarşısının alınması üçün ermənilərin bir toplum olaraq ciddi şəkildə cəzalandırılması çağrışları ediləcək.

Dünya erməni vəhşiliyinə səssiz qalmadı

Xocalı soyqırımı insanlıq əleyhine cinayət hesab edən bir sıra ölkələr, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar faciəni soyqırımı aktı olaraq tanıyalılar: 2012-ci il fevral ayının 2-də Meksika Senatının qəbul etdiyi qərarda Xocalı şəhərində 1992-ci il fevralın 25-26-da baş vermiş faciəni soyqırımla adlandırılıb. 2012-ci ildə Pakistan Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsi Xocalı şəhərində mülki əhaliyə qarşı töredilmiş soyqırımı pisləyən qətnamə qəbul edib. 2012-ci il aprelin 24-də Kolumbiya parlamenti 102 deputatın lehine səsverməsi nəticəsində Xocalı soyqırımı rəsmən tanıyb. 2013-cü il fevralın 19-da Çexiya parlamenti Xocalı soyqırımı rəsmən tanıyb. 2013-cü il fevralın 26-da Bosniya və Herseqovina parlamenti Xocalı soyqırımı rəsmən tanıyb. 2013-cü ildə Peru Respublikasının parlamentində Xocalı soyqırımı rəsmən tanıb. Honduras Milli Konqresi 2014-cu ilin 17 yanvar tarixində Azərbaycan ərazilərinin işğalı və Xocalı soyqırımı tənqid edən qərar qəbul edib. 2013-cü ildə Rumiya Parlamenti Xocalı soyqırımı ilə bağlı bəyanat qəbul edib. 2014-cü ildə Sudan Respublikasının parlamenti 1992-ci ildə Azərbaycanın Xocalı şəhərində baş vermiş qanlı hadisələri soyqırımla aktı qəbul edərək tanıyb. 2011-ci ildə Texas, Nyu-Cersi, 2012-ci ildə Corciya, Men, 2013-cü ildə Nyu-Meksiko, Arkanzas, Missisipi, Oklahoma, Tennessee, Pensilvaniya, West Virginia, Connecticut, Florida, 2014-cü ildə Indiana, 2015-ci ildə Arizona ştatları Xocalı soyqırımı rəsmən tanıyalılar. 2013-cü il 7 avqustda Panama Respublikasının Milli Assambleyası "Ermənistan qüvvələri tərəfindən Azərbaycan ərazisinin işğalı üzrə" qətnamə qəbul edib. 2015-ci il 12 oktyabrdə Qvatemala Kongresinde Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və Xocalı soyqırımı ilə bağlı qətnamə qəbul edilib.

2015-ci il 26 fevral Xosams Abu Meri başda olmaqla Latviya Seyminin Azərbaycanla parlamentlərarası dostluq qrupunun iclasında Xocalı faciəni qurbanlarının xatiresi ehtiramla yad edilib və Xocalı soyqırımı ilə əlaqədar, Azərbaycanla parlamentlərarası dostluq qrupu adından bəyanat qəbul edilib. İordaniya parlamenti 2016-ci il Xocalı soyqırımı rəsmən tanıyb. 20 yanvar 2016-ci il tarixində Sloveniya Respublikasının Milli Şurası şuranın üzvü Rudi Matjasicin təşəbbüsü əsasında Ermənistan Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münaqışesi ilə bağlı qərar qəbul edib.

İnsanlığa qarşı cinayət

Məlum faktdır ki, ermənilərin 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində töredikləri kütəvi insan qətləmə soyqırımı aktları kateqoriyasına aiddir. Bunu beynəlxalq hüquq sənədlər, dövlətlərin qəbul etdiyi qərarlar təsdiq edir. Ermənilərin törediyi bu soyqırımı nəticəsində 613 nəfər azərbaycanlı, o cümlədən, 63 azyaşlı uşaq, 106 qadın, 70 qoca qətlə yetirilmişdir. 8 ailə bütövlükdə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itmiş, 487 nəfər yaralanmış, onlardan 76-sı uşaq, 1275 dinc sakin əsir götürülmüş, 150 nəfər isə itkin düşmüşdür. Xocalı qətləmə beynəlxalq hüquq əsasında soyqırımı cinayəti aktı kimi tövsiyə etməyə imkan verir: 1. BMT Baş Assambleyası tərəfindən 260 A (III) sayılı qətnamə ilə qəbul edilmiş 9 dekabr 1948-ci il tarixli "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və ona görə cəzalar" Konvensiyası. 2. Nörnberq Hərbi Tribunalının Nizamnamesi. 3. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Yuqoslaviya üzrə Nizamnamesi (maddə 4). 4. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Ruanda üzrə Nizamnamesi (maddə 1). 5. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin statusu (maddə 6). 6) Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (maddə 103). 7) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 26 mart 1998-ci il tarixli Fərmanı. Beləliklə, Xocalı şəhərində əhaliyə - ermənilər tərəfindən etnik azərbaycanlılara qarşı töredilmiş hərəkətlər beynəlxalq hüquqi sənədlərə uyğun olaraq soyqırımı kimi tövsiyə olunur və beynəlxalq hüququn principlərinə uyğun olaraq bəşəriyyətə qarşı cinayətdir.

Vəhşilər cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaqdandan qaca bilməyəcəklər

Soyqırımı qurbanlarının müəyyən edilməsinin həllədici əlaməti onların fərdiliyi deyil, məhz onların qrupa mənsubluğudur; - niyyət qrupun məhv edilməsindən ibarət olmalıdır. Soyqırımı bütöv bir insan qrupunun mövcudluq hüququnu

tanımaqdandan imtina etməkdir. Ayrıca bir insanın qətlə yetirilməsi (soyqırımı) ayrıca bir ferdin yaşamaq hüququnu tanımaqdandan imtina kimi xarakterizə olunur. İlk dəfə olaraq, kütəvi insan qətləmələrinin soyqırımı sayılması təklifini 1933-cü ildə yəhudi əsilli polşalı hüquqşunas Rafael Lemkin İspaniyada keçirilən cəza hüququnun eyniləşdirilməsinə dair V beynəlxalq konfransda ireli sürmüş və uzun müzakirələrdən sonra təklifini qəbul etdirdi. Sonradan, yeni müharibənin Almanıyanın məglubiyəti ilə başa çatmasından sonra Nürnberg Beynəlxalq Hərbi Tribunalı nasistləri "insanlıq əleyhinə cinayətlərin" töredilməsi barədə qərar qəbul etdi. Qərarda "genosid" sözü ittihamnamə aktına daxil edildi. "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" BMT Baş Məclisinin 9 dekabr 1948-ci il tarixli qətnaməsi qəbul edilmişdir. Konvensiya 19 maddədən ibarətdir. İndiyədək dönyanın 153 ölkəsi bu Konvensiyani ratifikasiya edib. 31 may 1996-ci ildə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən imzalanmış qərarla bu Konvensiyaya qoşulduğunu bəyan etmişdir. 25 iyun 1996-ci ildə isə Azərbaycan parlamenti bu qanunu ratifikasiya etmişdir. Konvensiya soyqırımı beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət əməli kimi tövsiyə etmişdir. Həmin Konvensiyanın 1-ci maddəsində qeyd olunur ki, razılığa gələn tərəflər sülh və yaxud müharibə dövründə töredilməsindən asılı olmayaraq soyqırımı, beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət olduğunu təsdiq edirlər və bu cinayətin qarşısını almaq və cəza tədbirərini həyata keçirmək öhdəliyini götürürler. Bu sənədi imzalamaq dövlətlər soyqırımının qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək və ona görə cəzalandırmaq öhdəliklərini öz üzərlərinə götürmüşlər. Bu gün Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edib. 44 günlük Vətən Müharibəsi və daha sonra 23 saat 44 dəqiqə əkən antiterror əməliyyat tədbirləri ilə erməni terrorçu dəstələr məhv edilib. Artıyan, Vardanyan, Qukasyan, Saakyan və digər soyqırımı aktları töredənlər cəngavər oğullarımız tərəfindən hebs edilərlər və əlləri qandallı Bakıya gətirilərək istintaqa təhvil verilərlər. Onların məhkəməsi başa çatmaq üzərdir. Yəqin ki, Məhkəmə ədələtləri qərar çıxarılarq onlara ən ağır cəza verəcək. Xocalıda uşaqları öldürən, ailələri məhv edən Koçaryan və Sarkisyan da məhkəmə qarşısına çıxarılmışdır. Çünkü, sözügedən cəlladlar Xocalı şəhərində insan qırğınlarının töredilməsindən əsas təşkilatçılar olublar. Bunu Sərkisyan özü jurnalistlərə açıqlamasında açıq şəkildə etiraf edib. Ona görə də, mütləq erməni cəlladları, qeyd etdiyim kimi Sarkisyan, Ohanyan, Koçaryan və digərləri hebs edilib, məhkəmə qarşısına çıxarılmışdır. Onlara ən ağır cəza verilməli və bununla digər hərbi cinayətlər törmətik istəyində olanlara tutarlı dərs olmalıdır.

İLHAM ƏLİYEV